

Tyrimas

„Paauglių dėmesys mokslinei knygai
ir dalykiniam tekstui.
Kuo gali padėti biblioteka?“

Tyrimą atliko

Vilkaviškio „Aušros“ gimnazijos bibliotekos vedėja J. Arbačiauskienė

2021 m. spalio – gruodžio mėn.

Tyrimo hipotezė

Stebint statistines bibliotekos ataskaitas ir dienoraščius, matomas labai nedidelis mokinių domėjimasis moksline literatūra. Gimnazijoje dirbantys mokytojai teigia, kad dalis mokinių susiduria su skaitymo ar teksto suvokimo sunkumais: negeba sukaupti dėmesio skaitant užduotis ar pamokų medžiagą, negeba rasti raktinių žodžių tekste, nežino jų prasmės. Ar mažas domėjimasis moksline literatūra turi įtakos dalykinio teksto suvokimui?

Tyrimo tikslas

Išsiaiškinti, kiek mokiniai domisi moksline literatūra, kiek namų bibliotekose turi mokslinio pobūdžio knygų, kiek dėmesio skiria dalykiniam tekstui, ar geba jį skaityti, ar geba įsigilinti į pateiktą medžiagą ir užduotis, išsiaiškinti, kuo gimnazijos biblioteka galėtų prisidėti prie mokinių mokymosi rezultatų gerinimo.

Apie tyrimą

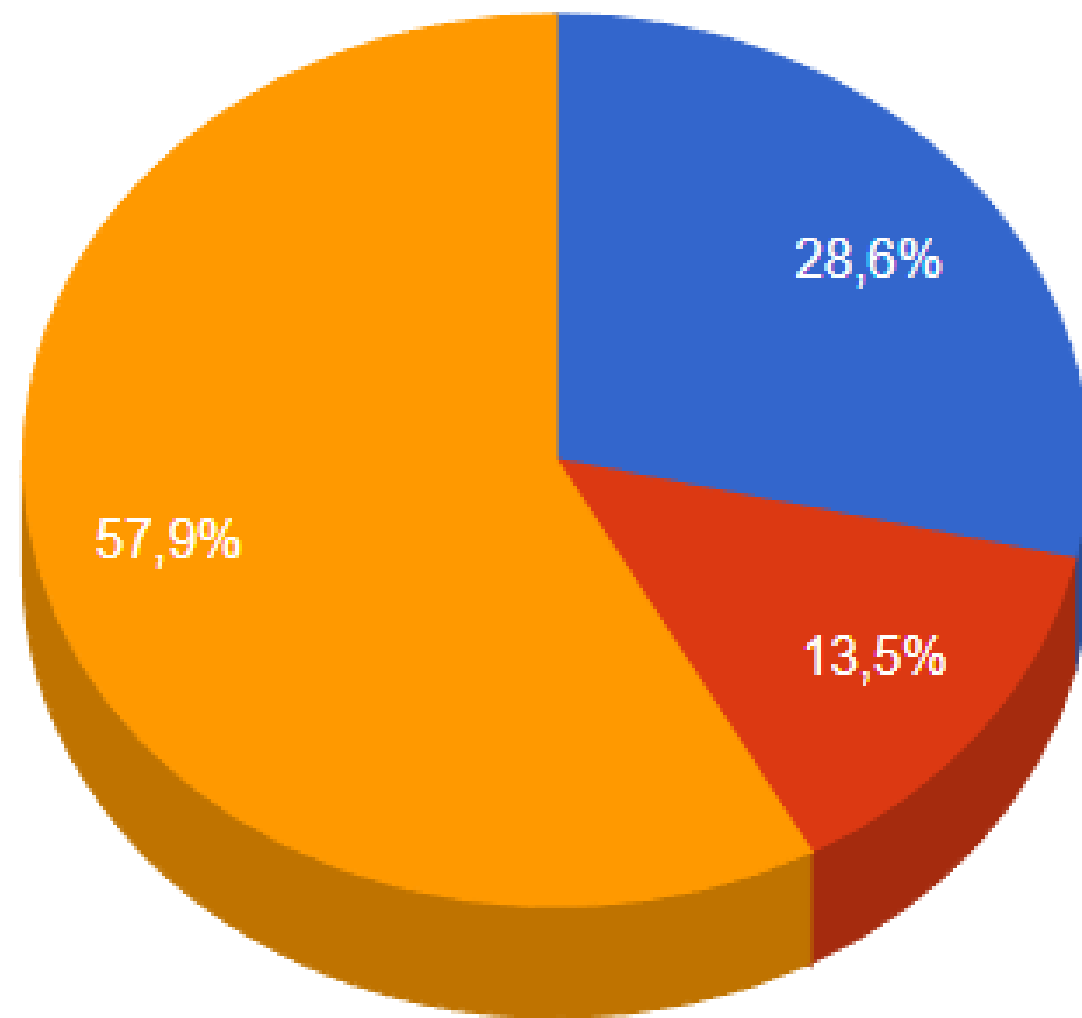
- Tyrimo metodai – internetinė apklausa ir bibliotekos dokumentų (bibliotekos dienoraštis, MOBIS sistemos skaitytojų išduočių posistemė) analizė.
- Anketa suformuota www.apklausa.lt platformoje, pateikta TAMO dienyne, anoniminė. Išsiųsta visiems gimnazijos mokiniams. Į anketos klausimus atsakė 126 respondentai (24 proc. gimnazijos mokinių). Anketoje buvo pateikta 13 klausimų, dalyje klausimų buvo prašoma pasirinkti tinkamą variantą/-us, trys klausimai buvo atviri.
- Statistinių 2020 m. ir 2021 m. gimnazijos bibliotekos apskaitos duomenų analizė.

I. Atsakymai į anketos klausimus

(atvirų klausimų respondentų atsakymų kalba
netaisyta)

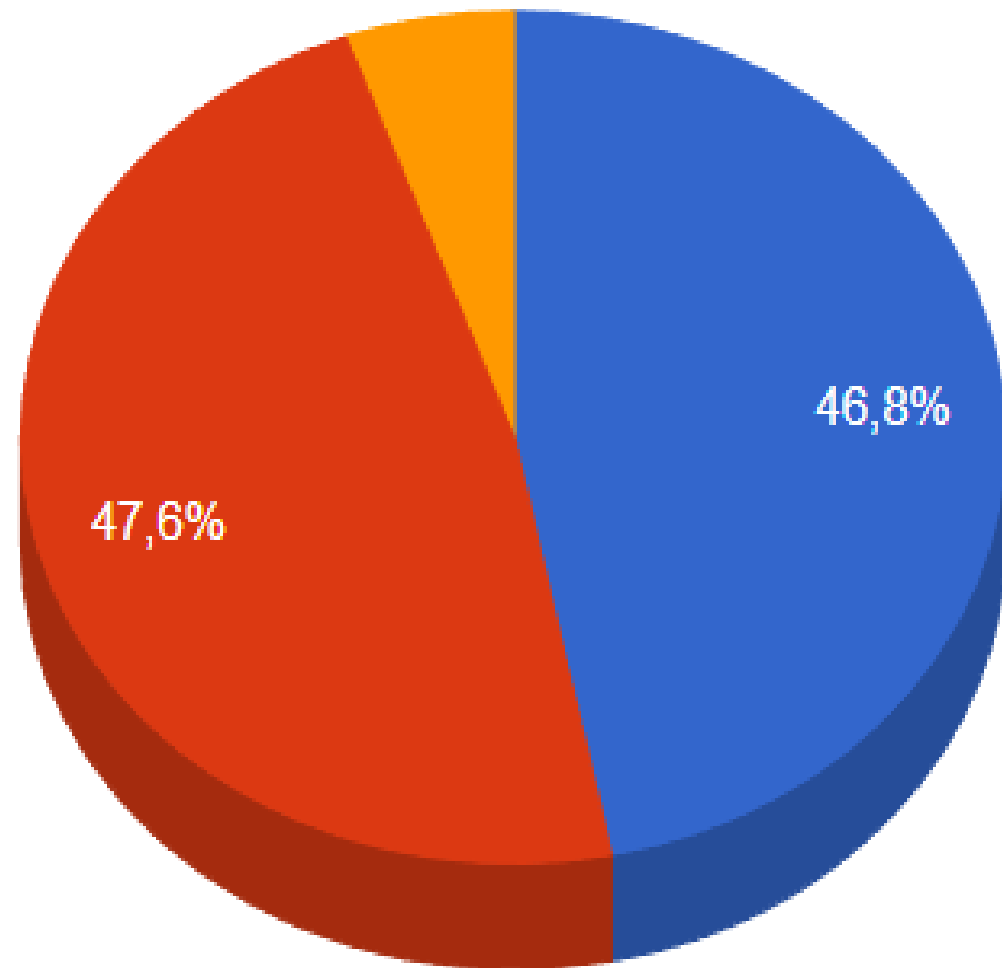
Ar domiesi mokslu, naujovėmis?

- Taip
- Ne
- Iš dalies

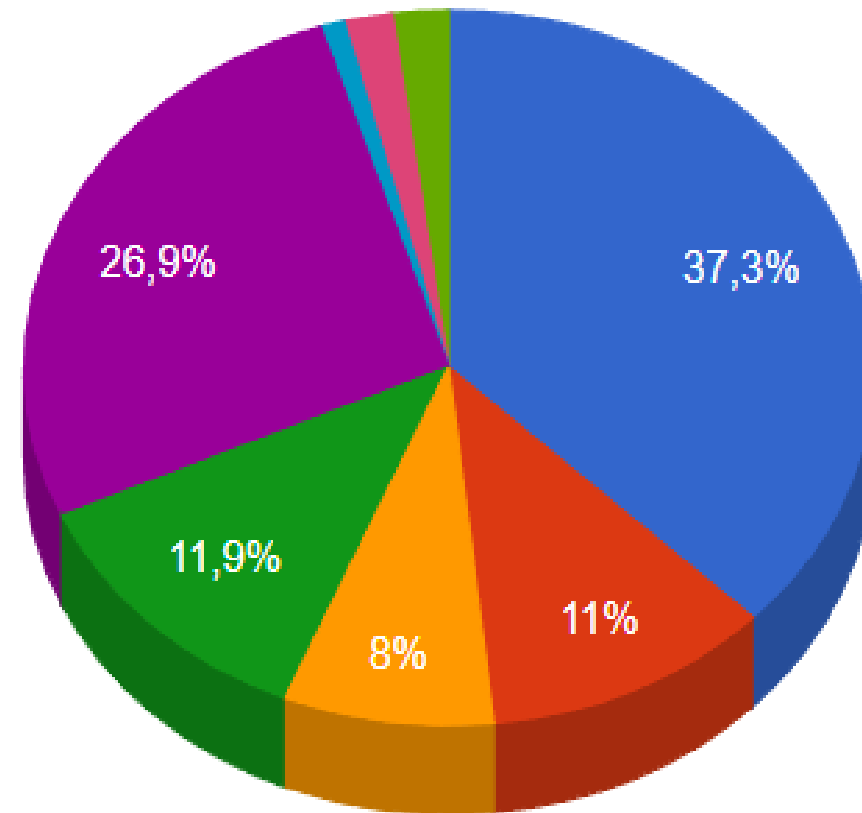
Ar atlikdama/-as užduotis, namų darbus, naudojiesi papildomais informacijos šaltiniais, ieškai papildomos informacijos?

- Dažnai
- Kartais
- Niekada

**Kur dažniausiai ieškai reikalingos papildomos informacijos mokymuisi?
(pažymėti ne daugiau kaip 3 variantus)**

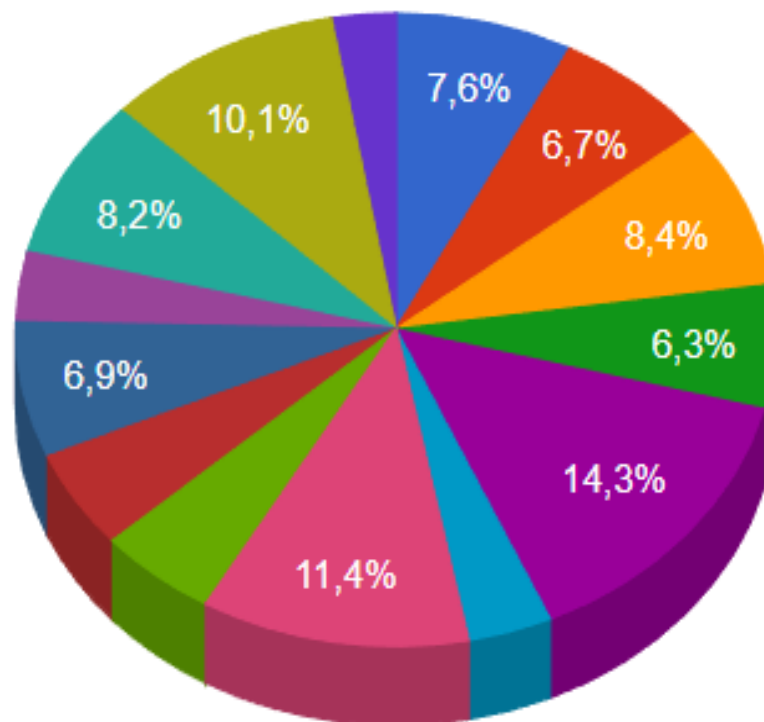
- Internete
- Socialiniuose tinkluose
- Namuose esančiose knygose
- Klausiu mokytojo
- Klausiu draugų
- Bibliotekoje
- Papildomai informacijos neieškau
- Kitas variantas

Kiti variantai: Nadarau namu darbu, Sąsiuviniuose, Vadovėlyje ir arba sąsiuvinyje, Tėčio, Paklausiu tėvų, Jeigu nerandu knygose ieškau internete, jeigu nėra ir ten tada klausiu draugų.

Kuo labiausiai domiesi naršydama/-as internete?

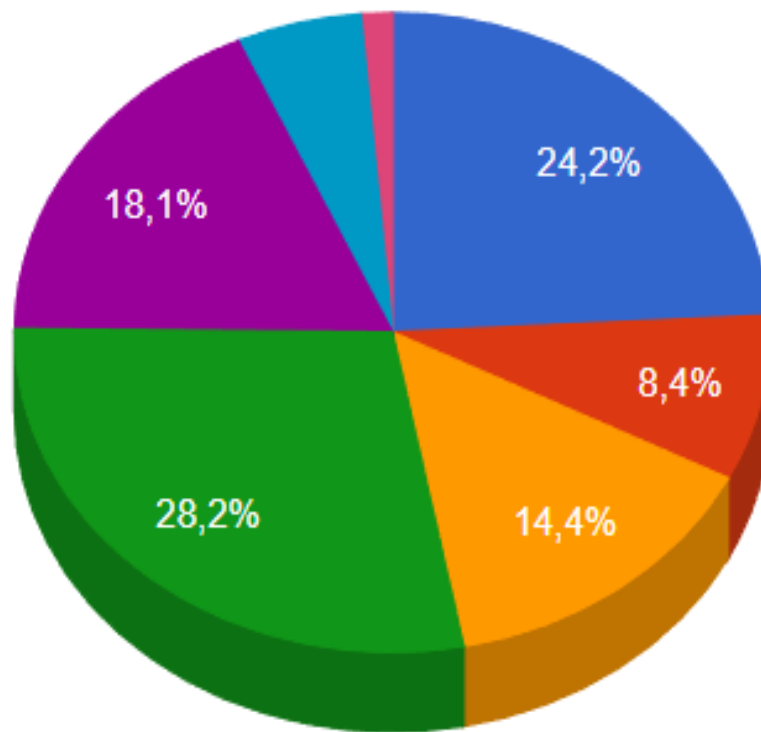
- Mokslo pažanga, naujovėmis
- Literatūra, knygomis
- Kelionėmis, turizmu
- Paslaugomis
- Pramogomis
- Prekybos ir verslo klausimais
- Menais, fotografija
- Istorija
- Kompiuterija, IT, programavimu
- Sportu
- Medicina
- Gamta, gyvūnais, gamtosauga
- Psichologija, savęs pažinimu
- Kitas variantas

Kiti variantai: Kompiuteriniais žaidimais, Dailė, traktoriais, Mechanika, studijomis, Savo hobiais tai kompiuteriniais žaidimais, bet kas kas domina tuo momentu, kompiuteriniais žaidimais, Žaidimais, Įžymiais žmonėmis, Muzikos industrija, muzika, KET testai.

Kaip giliniasi į pamokos metu pateiktos medžiagos, užduoties ar skaitomo teksto turinį?

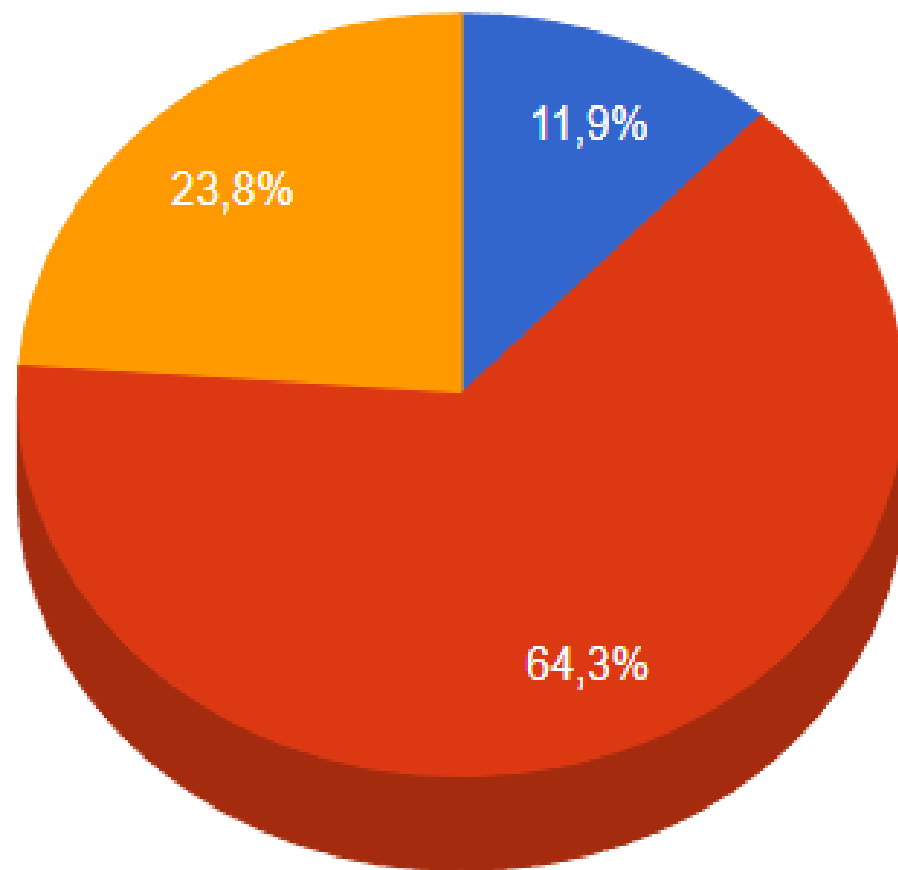
- Dažniausiai tekstą skaitau sutelkusi/-ęs dėmesį
- Įvertinu teksto turinį
- Jei randu neaiškių žodžių ar terminų, juos išsiaiškinu
- Jei nesuprantu, skaitau dar kartą
- Kai viską išsiaiškinu, atlieku pateiktą užduotį
- Dažniausiai tekstą prabėgu akimis, per daug nesigilindama/-as ir skubu atlikti užduotį
- Kitas variantas

Kiti variantai: nesigilinu, spargalka.lt, Nesigilinu vps, Kartais sunku susikoncentruoti kol kažkas sneka, tad palaukiu kol bus visiška tylą kad galečiau skaityti.

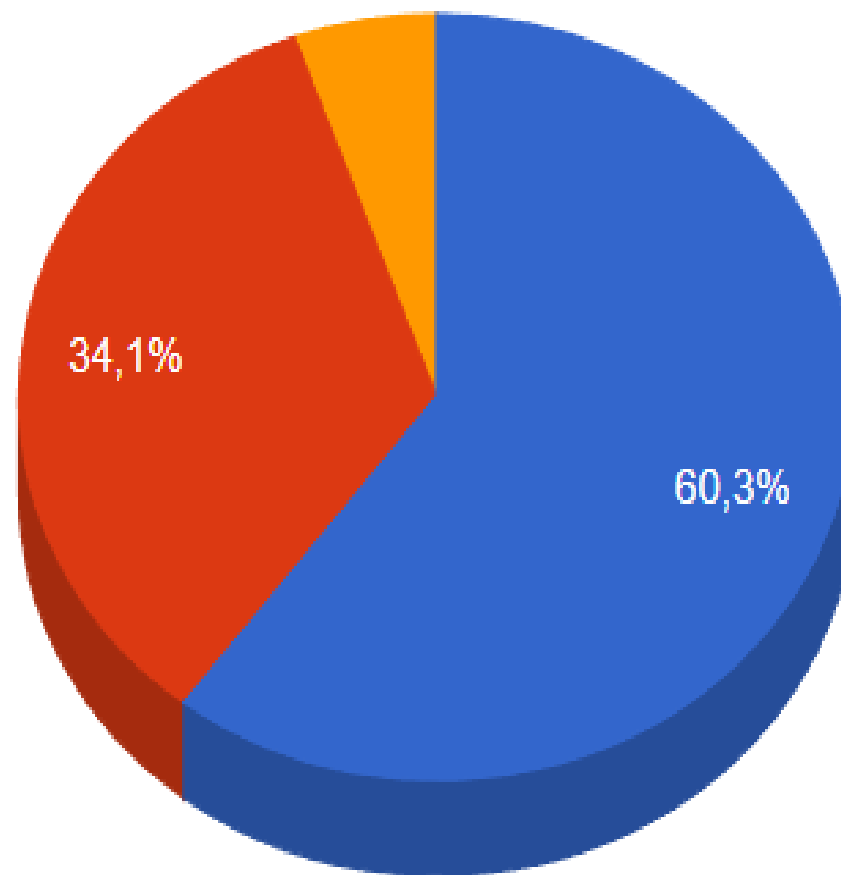
Ar atlikdama/-as užduotis (norėdama/-as išsiaiškinti nežinomą žodį, terminą, taisyklę) naudojiesi žinynais ir žodynais?

- Dažnai
- Kartais
- Niekada

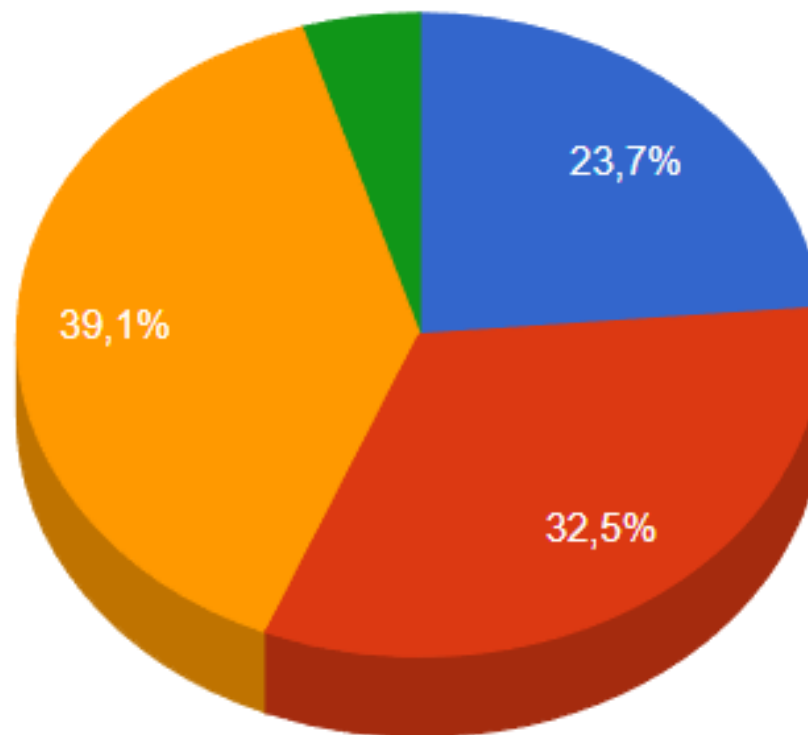
Kaip dažniausiai mėgsti dirbti, atlikti pamokų užduotis?

- Savarankiškai
- Su draugo pagalba
- Su tėvų, kitų suaugusiųjų pagalba

Kuo, tavo manymu, galėtų padėti gimnazijos biblioteka, kad mokinių mokymosi rezultatai būtų geresni?

- Individuali pagalba dirbant su žodynais ir kitais informacijos šaltiniais
- Dalykinio teksto skaitymo ir suvokimo pamokos
- Pagalba atliekant namų darbus (nežinomų terminų, raktinių žodžių ir kt. išsiaiškinimas)
- Kitas variantas

Kitas variantas: Nelabai ką galima padaryti kas nori mokosi, kas nenori nesimoko. Niekuo nepades, Palaikytoma tyła bibliotekoje, Rekomenduoti mok. dalykų knygas., Nežinau (2), Niekuo.

Kiek apytiksliai informacinio pobūdžio leidinių ir knygų moksline tematika yra tavo namų bibliotekoje?

- 69 mokiniai – 10 vnt. ir daugiau
- 49 mokiniai – mažiau negu 10 vnt.
- 8 mokiniai – neturi namuose mokslinio pobūdžio knygų.

Knyga, padariusi įtaką tavo gyvenime:

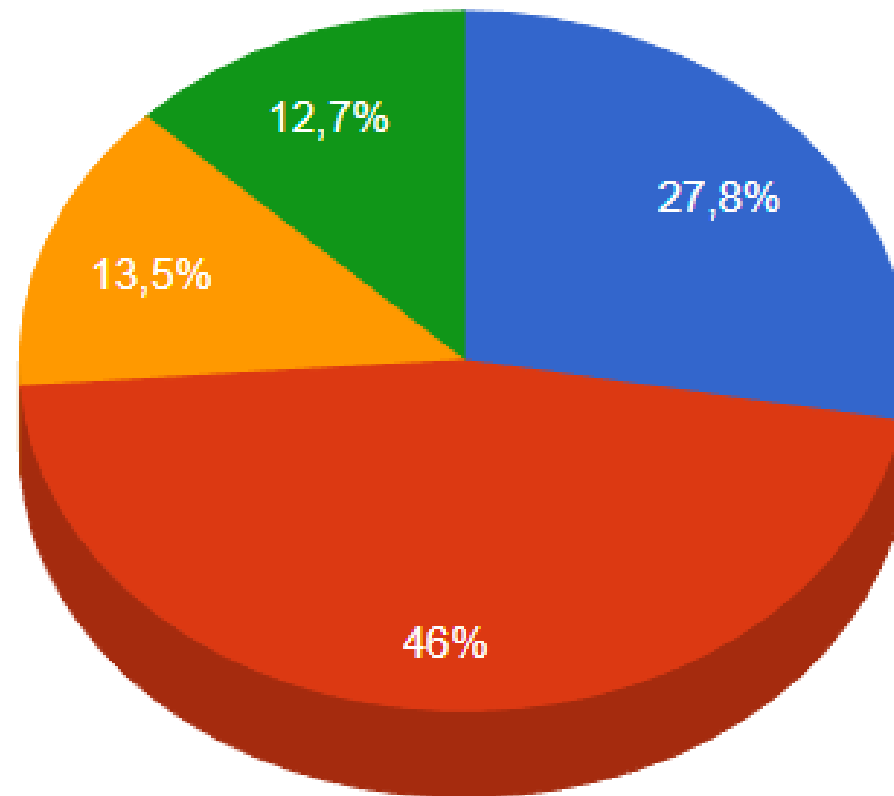
Nėra, neturiu tokios (22).	Saros raktas, dingusios mergaitės
Anos Frank dienoraštis	neisskirciau vienos
Dėl mūsų likimo žvaigždės kaltos	skaitau tik privalomas knygas ir mano nuomone jos yra visiškai neįdomios
„Sudeginta gyva“	Can't Hurt Me: Master Your Mind and Defy the Odds
Vaikų traukinys	Hamletas V. Sekspyras
Esu skaičiusi daug mane pamokiusių knygų	Mano didelis mažas aš (2)
Dan Brown - „Angelai ir demonai“	"Tavo antras gyvenimas prasideda, supratus, kad gyveni tik kartą" Raphaëlle Giordano
Daugelis	Paulo Coelho "Alchemikas" .
enciklopedija	Moku drąsiai reikšti mintis, daugiau suprantu apie mus supantį pasaulį
Edvinas Krocas "Niekados neleisk man išeiti"	Vandos juknaitės "Išsiduosi.Balsu" (2)
Melvin Burgess "Heroinas" (2)	Haris Poteris
Gin Philips „Baimės karalystė“	Subtilus menas nekrušti sau proto
„Tarp pilkų debesų" ir „ Kuždesių fontanas"	Atskalūno laiškai
Vienos knygos negaliu išskirti, nes daug yra perskaitytų knygų, kurios yra pakeitę mano požiūrį į tam tikrus dalykus.	Faustas
Juno Dawson "Švari"	Karo žirgas
Learn your English. Dovydas van Guht	keliu eismo taisykles (ket) (5)
oras pusryčiams	“Mažas Gyvenimas” Hanya Yanagihara
Hamletas pakeitė mano mąstymą į gyvenimą, bet nesu skaitęs dar knygos kuri būtų davusi man daug įtakos, nes mėgstu aš skaityti apie istoriją knygas.	Knyga padeda atsipalaiduoti
„Rugiuose prie Bedugnės“	3 žingsniai iki tavęs
Mano vardas - Marytė	mama muse mane
Haris Poteris.	Juno Dawson - švari
Lois Lowry “Suskaičiuotos žvaigždės”	Doriano Grėjaus portretas
"Kerštas"	Kiekviena knyga kuri įtraukia į savo siužetą padaro kokią nors įtaką
Nusikaltimas ir bausmė	Tas keistas nutikimas šuniui nakty
	" Dienorastis is bunkerio"

Pasiūlymai ir pastebėjimai gimnazijos bibliotekos darbo tobulinimui

Nėra, neturiu (40).	socialiniu tinklu prisijaukinimas
Daugiau pagalbos mokiniams.	Kaip ir nieko netrūksta
Manau, jog viskas yra gerai (8)	Mano manymu viskas tobula
Daugiau užimti pamokas su paskaitomis	Daugiau laisvos literatūros knygos.
Viskas labai gerai, darbuotojos draugiškos ir malonios	Manau, kad bibliotekos darbas yra naudingas tiek mokslo srityje, tiek savęs pažinimo srityje.
Nieko netrūksta.	Manau, kad viskas šiuo metu yra tinkama.
Daugiau pramogu	Rengti daugiau įdomių bei moksleiviams naudingų paskaitų įvairiomis temomis, susijusiomis su knygomis.
Daugiau pamoku galėtų būti su karjera	Skatinti mokinius skaityti įvairias knygas, skelbti apie jas "Facebook" puslapyje.
atidžiau mokytis, skaityti daugiau knygų.	Viskas normaliai
Daugiau naujų grožinių knygų.	Nesugalvoju
Manau viskas ir taip tobula :)	Daugiau netradicinio ugdymo pamokų
Viskas yra gerai, neturiu daugiau ką ir pridurt.	rengti renginius pamokų metu, kad sudominti mokinius
Nėra jokio trūkumo, jaigu nueini visada padės surasti tau norima informacija.	Daugiau bendrauti
Daugiau pamokų apie literatūrą, tekstus	Daugiau veiklų.
daugiau reikia jaunimo literatūros anglų kalba, o šiaip viskas tikrai labai gerai, labai smagu ten ateiti ir pvz. pasikalbėti su bibliotekininke:)	Viskas super
Kolkas viskas gerai.	Mano nuomone nieko netrūksta.
Vykdyti daugiau integruotų pamokų.	Viska ten gerai
Manau viskas tvarkoje yra, nes bibliotekininkės yra tikrai padedančios ir draugiškos, taip pat yra ir daugybę knygų visokių žanrų.	Ner viskas labai puiku
umm turbūt geri bet visus gerus dalykus galima padobulinti ...	Viskas puiku.
Mano nuomone viskas ir taip gerai, nieko tobulinti nereikia.	Ten dirba nuostabi bibliotekininkė
Padėti vaikams kai jiems to reikia	Man mūsų gimnazijos mokykloje viskas tinka ir patinka
Būtų galima rengti užsiėmimus, kurie skatintų skaityti bibliotekoje esančias knygas.	Viskas ok
Viskas gerai kaip yra	Nesilankau ten dažnai tai nežinau
Būtų galima rengti įvairius būrelius po 7 pamokų įdomiomis temomis pvž. Technologijos, mokslo pažanga ir t.t.	Viskas tobula
Viskas ok;))))	kad būtų daugiau žinytų
Neturiu pasiūlymų	Galėtų būti daugiau žinytų.
	Daugiau knygų pristatymų, apžvalgų mokyklos svetainėse rekomendacijų
	nesilankau
	Nežinau, viskas jau ir taip gerai
	neturiu ką pasiūlyt

Kurioje klasėje mokaisi?

- I
- II
- III
- IV

II. BIBLIOTEKOS DOKUMENTŲ ANALIZĖ

- Tyrimo imtis – 2020 m. ir 2021 m. gimnazijos bibliotekos apskaitos duomenys.
- Analizuojant bibliotekos dienoraštį, 2021 m. knygų pagal mokslo šakas išduota mažiau nei 2020 m. Tai lėmė pandemine situacija – mokymasis nuotoliniu būdu ir tai, kad mokiniai neturėjo galimybės leisti laiko gimnazijos bibliotekoje.
- Daugiausiai išduodama grožinės literatūros. Matematikos ir gamtos mokslų skyriaus knygų išduotis didesnė todėl, kad mokiniai skolinasi iš bibliotekos uždavinynus. Bet 2021 m. ir šių knygų išdavimas sumažėjo, nes dalis mokytojų perėjo prie kito matematikos vadovėlio (Tempus), kuris neturi spausdintų uždavinynų.

Dokumentų (knygų) išduoties analizė:

Dokumentai pagal turinį	Yra bibliotekoje knygų (vnt.)	Knygų išduotis 2020 m. (vnt.)	Knygų išduotis 2021 m. (vnt.)
0 skyrius. Mokslas ir žinios. Kompiuterija. Spauda	1453	412	317
1 skyrius. Filosofija. Psichologija	367	155	106
2 skyrius. Religija. Teologija	224	53	18
3 skyrius. Socialiniai mokslai	695	92	50
5 skyrius. Matematika. Gamtos mokslai	2227	538	334
6 skyrius. Taikomieji mokslai. Medicina. Technologijos	320	70	32
7 skyrius. Menas. Rekreacija. sportas	740	59	54
8 skyrius. Kalba. kalbotyra	2311	103	34
9 skyrius. Istorija. Geografija	1034	115	58
Grožinė literatūra	9244	3600	3146

IŠVADOS I

- Didžioji dalis (58 proc.) respondentų mokslu ir naujovėmis domisi iš dalies; 13,5 proc. nesidomi.
- Atlikdami užduotis ar namų darbus papildomais informacijos šaltiniais dažnai naudojasi 47 proc. apklaustųjų. Tiek pat apklaustųjų (47 proc.) papildomais šaltiniais naudojasi kartais.
- Dažniausiai – 37 proc. papildomos informacijos ieško internete, 27 proc. klausia draugų, apie 12 proc. klausia mokytojo, bibliotekoje papildomos informacijos ieško vos 3 proc. apklaustųjų.
- Internete ieško todėl, kad tai „patogiausia ir greičiausia“, „gali rasti tokios informacijos, kurios nėra vadovėliuose“, „ten yra daugiausia informacijos“.
- Naršydami internete mokiniai dažniausiai domisi pramogomis (14 proc.), menais ir fotografija (11 proc.), psichologija (10 proc.).
- Į pamokos metu pateiktos medžiagos turinį daugiausia atsakiusiųjų gilina: 28 proc. skaito dar kartą jei nesupranta, 24 proc. dažniausiai tekstą skaito sutelkę dėmesį, 18 proc. tik kai viską išsiaiškina atlieka užduotį; 14 proc. jei nežino terminų juos išsiaiškina; 8 proc. tekstą tik prabėga akimis, nesigilindami į jo turinį.

IŠVADOS II

- Aiškindamiesi nežinomus terminus, sąvokas, taisykles žodynais ir žinynais kartais naudojasi 64 proc. apklaustųjų, dažnai – 12 proc. respondentų, 24 proc. niekada nesinaudoja žodynais ir žinynais.
- 60 proc. apklaustųjų užduotis mėgsta atlikti savarankiškai, 34 proc. – su draugo pagalba, tik 6 proc. kreipiasi į suaugusiuosius – mokytojus ar tėvus.
- Didžioji dalis respondentų (39 proc.) teigia, kad gimnazijos biblioteka galėtų padėti atliekant namų darbus (išsiaiškinti nežinomus terminus, sąvokas ir pan.), 32 proc. norėtų bibliotekoje lankyti dalykinio teksto skaitymo ir suvokimo pamokas ir 24 proc. pageidautų individualių konsultacijų dirbant su žodynais ir kitais informacijos šaltiniais.
- Didžioji dauguma (69) respondentų nurodė, kad namuose asmeninėje bibliotekoje turi 10 vnt. ir daugiau mokslinio pobūdžio knygų, 49 nurodė mažiau negu 10 vnt. 8 respondentai nurodė, jog mokslinio turinio knygų namuose neturi.
- Kokia knyga padarė didžiausią įtaką gyvenime? Daugiausiai – 5 mokiniai nurodė, jog didžiausią įtaką padarė „Kelių eismo taisyklės“. Po 2 mokinius nurodė, kad Vandos Juknaitės „Išsiduosi. Balsu“, „Mano didelis mažas aš“ ir Melvin Burgess „Heroinas“. 22 mokiniai teigė, jog tokios knygos neturi, visi kiti įvardino jiems įtaką padariusias knygas.

IŠVADOS III

- 40 respondentų neturi jokių pastebėjimų gimnazijos bibliotekos darbui, dalis teigė, kad viskas gerai, draugiškos bibliotekininkės, gera aplinka. Pateikti pasiūlymai: „daugiau pagalbos mokiniams“, „daugiau užimti pamokas su paskaitomis“, „daugiau pramogų“, „daugiau karjeros pamokų“, „daugiau naujų grožinių knygų“, „daugiau pamokų apie literatūrą, tekstus“, „daugiau literatūros anglų kalba“, „daugiau integruotų pamokų“, „Būtų galima rengti užsiėmimus, kurie skatintų skaityti bibliotekoje esančias knygas“, „Būtų galima rengti įvairius būrelius po 7 pamokų įdomiomis temomis pvz. Technologijos, mokslo pažanga ir t.t.“, „Rengti daugiau įdomių bei moksleiviams naudingų paskaitų įvairiomis temomis, susijusiomis su knygomis“, „Skatinti mokinius skaityti įvairias knygas, skelbti apie jas „Facebook“ puslapyje“, „daugiau žinynų“, „Daugiau knygų pristatymų, apžvalgų mokyklos svetainėje, rekomendacijų“.
- Apklausoje dalyvavusieji respondentai pagal klases: 46 proc. – antrokai, 28 proc. – pirmokai, 13 proc. – trečiokai ir 13 proc. – ketvirtokai.
- Mokinių domėjimasis moksline literatūra nedidelis, negrožinių (mokslinių) knygų skolinasi iš bibliotekos ir skaito nedaug, galbūt todėl daliai mokinių yra sunkiau suvokti dalykinį tekstą.